

Bāriņtiesu pārskatu par darbu 2007.gadā analīze

Bērnu un ģimenes lietu ministrijā (turpmāk tekstā - ministrija) ir apkopoti gadskārtējie bāriņtiesu pārskatu dati par darbu 2007.gadā. Ministrija nosūtīja bāriņtiesām aizpildīšanai no jauna izstrādātu veidlapas paraugu par bāriņtiesu pārskatu par darbu atskaites gadā. Veidlapa izstrādāta, lai pilnveidotu informāciju un ievērotu Bāriņtiesu likuma, kas stājās spēkā 2007.gada 1.janvārī, prasības.

Atskaites periodā valstī darbojās 514 bāriņtiesas. Pēc statistikas datu analīzes un pārraudzības rezultātā iegūtās informācijas, ir noskaidrota situācija bāriņtiesu darbības galvenajos virzienos un izdarīti secinājumi par stāvokli valstī bērnu tiesību aizsardzības jautājumos.

1. Bērna aprūpes tiesību un aizgādības tiesību atņemšana vecākiem un atjaunošana.

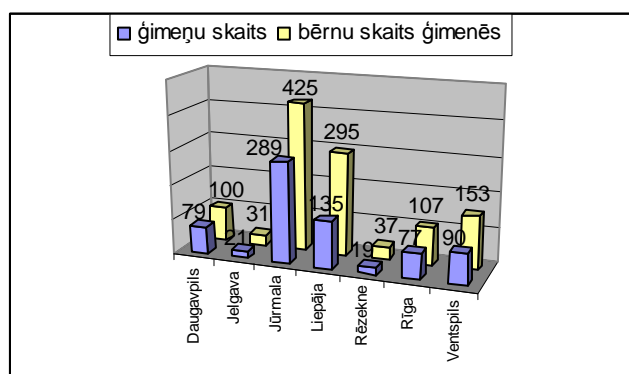
1.1. Ģimenes, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju.

Bāriņtiesu likuma 17.panta 5.punkts paredz bāriņtiesai informēt pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība. Jāatzīmē, ka pirms minētā likuma spēkā stāšanās 2007.gada 1.janvārī, šīs ģimenes bija bāriņtiesu kontrolē. Pārskata gada ietvaros bāriņtiesas izvērtēja uzskaitē un kontrolē esošās ģimenes un lēma par aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem vai attiecīgo ģimeņu lietu nodošanu pašvaldības sociālajam dienestam vai sociālā darba speciālistam turpmākam darbam ar ģimenēm.

Pēc bāriņtiesu sniegtajām ziņām pārskata gada ietvaros bāriņtiesas informējušas pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par 3174 ģimenēm, kurās nav pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana. Kopējais bērnu skaits minētajās ģimenēs bija 6667.

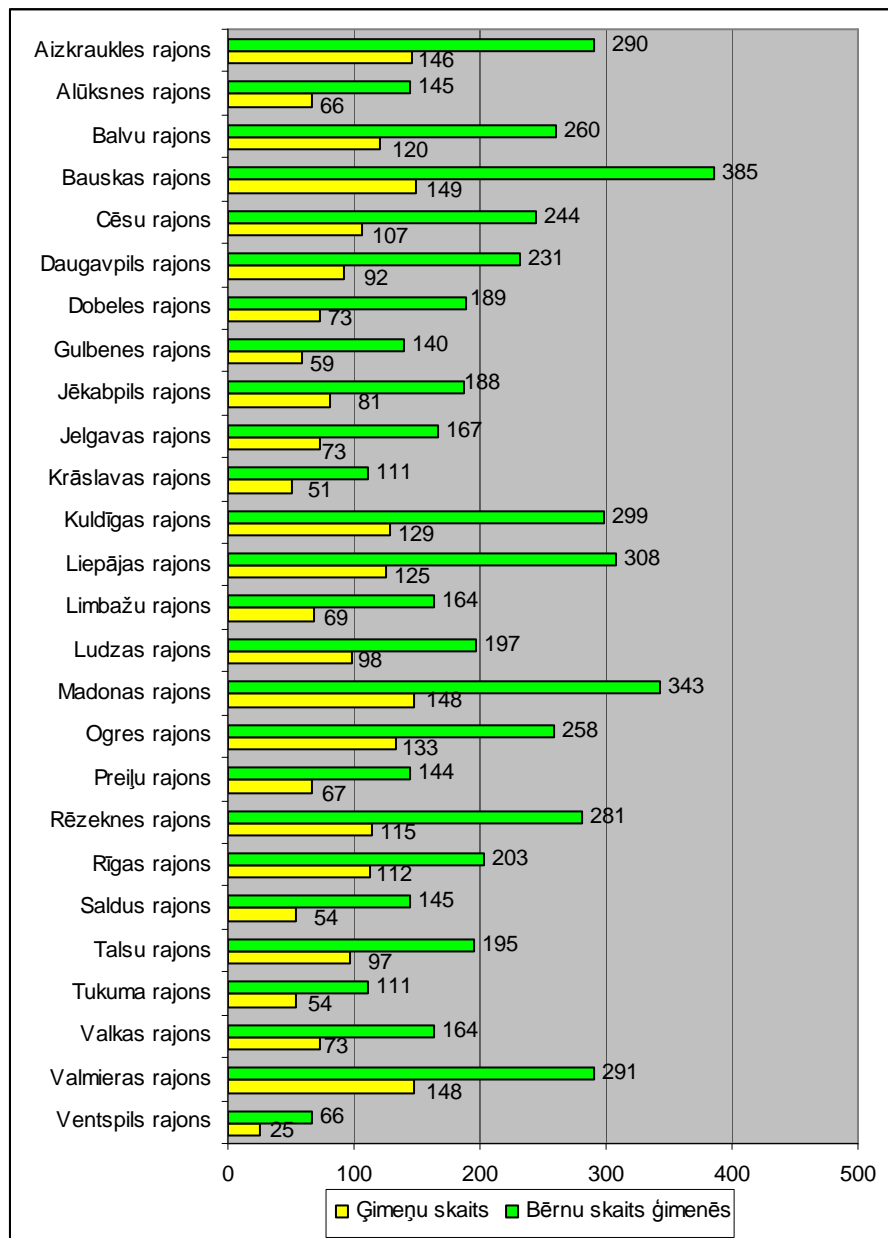
Republikas pilsētās par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība, bāriņtiesas informējušas sociālos dienestus 710 gadījumos par 1148 bērniem. Lielākais minēto ģimeņu skaits pārskata gadā bijis Jūrmalā - 289 ģimenes ar 425 bērniem, Liepājā - 135 ģimenes ar 295 bērniem, Ventspilī - 90 ģimenes ar 153 bērniem. Maz šādu ģimeņu ir bijis Rēzeknē un Jelgavā, arī Rīgā, ņemot vērā lielo iedzīvotāju skaitu galvaspilsētā (skat. 1.1.1.attēlu)

1.1.1. attēls

Republikas rajonos par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un kurām nepieciešama palīdzība, bāriņtiesas informējušas sociālos dienestus vai sociālā darba speciālistus par 2464 ģimenēm, kurās kopā ir 5519 bērni. Lielākais šo ģimeņu skaits pārskata gadā nodots darbam sociālajam dienestam Bauskas rajonā - 149 ģimenes ar 385 bērniem, Madonas rajonā - 148 ģimenes ar 343 bērniem, Valmieras rajonā - 148 ģimenes ar 291 bērnu, Aizkraukles rajonā – 146 ģimenes ar 290 bērniem, Ogres rajonā – 133ģimenes ar 258 bērniem. Salīdzinoši maz šādu ģimeņu uzrādīts Krāslavas un Ventspils rajonā (skat. 1.1.2. attēlu).

1.1.2. attēls

Ministrija 2007.gadā, veicot lietu pārbaudes bāriņtiesās, vērta uzmanību, vai bāriņtiesas iepriekšējos gados kontrolē ņemtās ģimenes kā nelabvēlīgās ir izvērtējušas un pieņēmušas attiecīgus lēmumus, vai atbilstoši Bāriņtiesu likuma prasībām ir nosūtījušas pašvaldības sociālajam dienestam vai sociālā darba speciālistam informāciju par nepieciešamību turpināt darbu ar ģimeni.

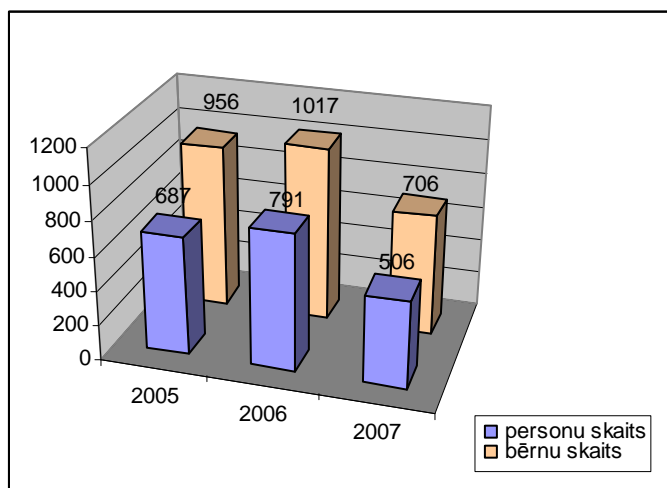
1.2. - 1.5. *Bērna aprūpes tiesību un aizgādības tiesību atņemšana vecākiem un atjaunošana.*

Atskaites gadā bāriņtiesas turpinājušas aktivizēt darbu bērna aprūpes tiesību atjaunošanai vecākiem vai lēmušas par lietas ierosināšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem, ko var skaidrot ar Bāriņtiesu likuma 22.panta ceturtās daļas nosacījumiem. Bāriņtiesa, sagatavojot lietu par bērna aprūpes tiesību atjaunošanu vai par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākiem, noskaidrojušas, vai ir zuduši iemesli, kuru dēļ vecākiem tika atņemtas bērna aprūpes tiesības, pieprasījušas vecāku dzīvesvietas sociālajam dienestam atzinumu par iespējām bērnam atgriezties vecāka aprūpē.

Ar 2007.gada 1.augustu stājās spēkā Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1037 VII nodaļā noteiktais par riska novērtēšanu bērna aprūpes tiesību atņemšanas un atjaunošanas lietās un aizbildņa atcelšanas lietās. Bāriņtiesa minētajās lietās veikusi riska novērtēšanu pirms lēmuma pieņemšanas, izņemot gadījumus, kad pieņemts vienpersonisks lēmums. Veicot riska novērtēšanu, bāriņtiesas pieaicinājušas attiecīgus speciālistus un institūciju pārstāvjus. Šāda sadarbība veicinājusi pamatotu lēmumu pieņemšanu.

1.2. *Bērna aprūpes tiesību atjaunošana vecākiem (skat. 1.2.1. attēlu).*

1.2.1. attēls

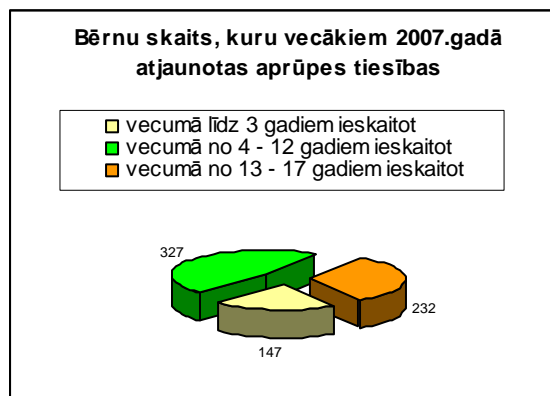

Par bērna aprūpes tiesību atjaunošanu vecākiem republikas pilsētās atskaites gadā lemts par 152 personām, kuru aprūpē nodoti 197 bērni - Rīgā 82 personām 110 bērni, Daugavpilī 22 personām 29 bērni, Liepājā 17 personām 25 bērni, Jūrmalā 15 personām 16 bērni, Ventspilī 8 personām 13 bērni, Jelgavā 6 personām 7 bērni un Rēzeknē 2 personām 1 bērns.

Rajonos vairāk bērna aprūpes tiesības vecākiem ir atjaunotas Rīgas rajonā 30 personām par 48 bērniem, Tukuma rajonā 27 personām par 32 bērniem, Krāslavas rajonā 21 personai par 23 bērniem, Rēzeknes rajonā 16 personām par 26 bērniem, Aizkraukles rajonā 16 personām par 25 bērniem u.c. Bērna aprūpes tiesības 2007.gadā atjaunotas par 285 personām mazāk nekā 2006.gadā. Minētā skaitļa samazināšanos var skaidrot gan ar 2006.gada 22.jūnijā pieņemtajiem grozījumiem Latvijas Republikas Civillikuma (turpmāk tekstā – Civillikums) 203.panta trešajā daļā, kas paredz, ja gada laikā (līdz 2006.gada 22.jūnijam - sešu mēnešu laikā) no aprūpes tiesību atņemšanas nav iespējams tās atjaunot,

bāriņtiesa lemj par nepieciešamību atņemt vecākiem aizgādības tiesības, gan tādēļ, ka bāriņtiesas, atjaunojot vecākiem aprūpes tiesības, uzsāka darbu pie riska novērtēšanas. No bāriņtiesu sniegtajiem pārskatiem secināms, ka vairāk gadījumos aprūpes tiesības vecākiem atjaunotas par bērniem vecumā no 4 – 12 gadiem, mazāk par bērniem līdz 3 gadu vecumam (skat. 2.2.2. attēlu).

1.2.2. attēls

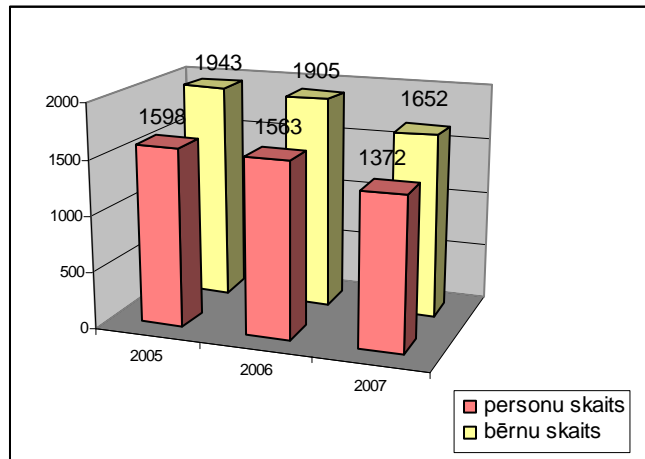
Aizgādības tiesības ar rajona (pilsētas) tiesas spriedumu 2007.gadā atjaunotas 14 personām uz 21 bērnu, 2006.gadā 4 personām uz 3 bērniem. Aizgādības tiesību vecākiem atjaunošanas gadījumu mazo skaitu var skaidrot ar bāriņtiesu rūpīgāku darbu, izvērtējot gadījumus, kad tiek lemts par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākiem. Aizgādības tiesību atjaunošana tiesā ierosināta gadījumos, ja attiecīgās pašvaldības iestādes, sadarbojoties ar vecākiem, ir sniegušas nepieciešamo palīdzību un pakalpojumus, ir veikušas nepieciešamās darbības un rezultātā atzinušas, ka aizgādības tiesību atjaunošana vecākiem ir bērna interesēs.

Bērna aprūpes tiesību atņemšana vecākiem.

2007.gadā turpinājies samazināties bāriņtiesu pieņemto lēmumu skaits par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem. Laika periodā no 2004.gada līdz 2006.gadam katru gadu apmēram par 500 pieauga to personu skaits, kurām ar rajona (pilsētas) tiesas spriedumu tika atņemtas bērna aizgādības tiesības

No ministrijas veiktajām pārbaudēm konstatēts, ka bāriņtiesas (pagasttiesas) no 2004. līdz 2006. gadam papildus izvērtēja gadījumus, kur vecākiem bija pārtraukta vecāku vara līdz 2003.gadam un saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto pieņēma attiecīgus lēmumus par aprūpes tiesību atjaunošanu vecākiem vai prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem. Aizgādības tiesības ar tiesas spriedumu 2006.gadā tika atņemtas par 505 personām vairāk nekā 2005.gadā un par 948 personām vairāk nekā 2004.gadā. Savukārt 2007.gadā minēto personu skaits salīdzinājumā ar 2006.gadu samazinājies par 714 personām. Tas nozīmē, ka bāriņtiesas izvērtējušas gadījumus un pieņēmušas attiecīgus lēmumus lietās, kuras nebija savlaicīgi pārskatītas atbilstoši normatīvo aktu prasībām iepriekšējos gados.

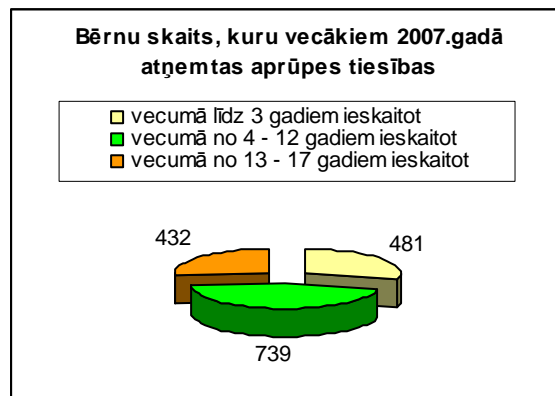
1.2.3. attēls

2007.gadā republikas pilsētās vairāk personu, kurām atņemtas bērna aprūpes tiesības ir Rīgā - 290 personām par 296 bērniem, Daugavpilī - 81 personām par 89 bērniem, Liepājā - 57 personām par 66 bērniem, Jelgavā - 38 personām par 44 bērniem. Rajonos attiecīgi - Rīgas rajonā - 73 personām par 82 bērniem, Tukuma rajonā - 77 personām par 96 bērniem, Daugavpils rajonā - 48 personām par 57 bērniem, Jēkabpils rajonā - 46 personām par 65 bērniem, Kuldīgas rajonā - 46 personām par 58 bērniem u.c.

Kopā 2007.gadā par 1652 bērniem aprūpes tiesības atņemtas 1372 vecākiem (skat. 1.2.3. un 1.2.4. attēlu).

1.2.4. attēls

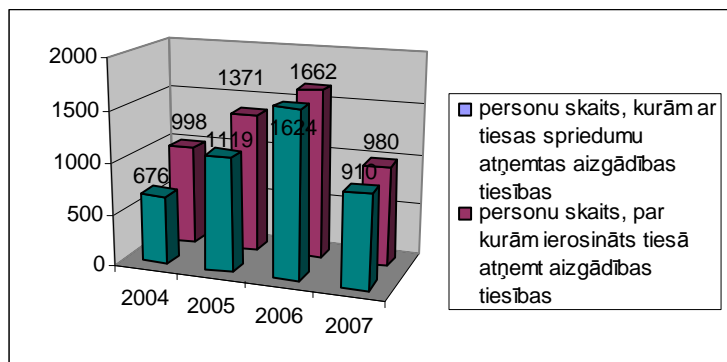
1.5. Aizgādības tiesību atņemšana vecākiem un atjaunošana ar tiesas spriedumu.

Ar rajona (pilsētas) tiesas spriedumu 2007.gadā vecākiem atņemtas bērna aizgādības tiesības: Rīgā - 179 personām par 206 bērniem, Daugavpilī - 83 personām par 99 bērniem, Jūrmalā - 33 personām par 39 bērniem, Jelgavā - 27 personām par 37 bērniem, Ventspilī - 24 personām par 28 bērniem, Liepājā - 21 personai par 19 bērniem, Rēzeknē - 13 personām par 22 bērniem.

Rajonos ar tiesas spriedumu 2007.gadā vecākiem atņemtas bērna aizgādības tiesības vairāk ir Daugavpils rajonā - 42 personām par 62 bērniem, Tukuma rajonā - 40 personām par 63 bērniem, Preiļu rajonā - 38 personām par 41 bērnu, Jēkabpils rajonā - 33 personām par 48 bērniem, Rīgas rajonā - 32 personām par 34 bērniem u.c. Kopā valstī 2007.gadā ar tiesas spriedumu atņemtas aizgādības

tiesības 910 vecākiem par 1154 bērniem, kas ir par 717 vecākiem un 508 bērniem mazāk nekā 2006.gadā (skat.1.2.5. attēlu).

1.2.5. attēls

Salīdzinot personu skaitu, par kurām bāriņtiesas 2007.gadā pieņēmušas lēmumu ierosināt tiesā atņemt bērna aizgādības tiesības vecākiem un personu skaitu, kurām ar tiesas spriedumu atņemtas bērna aizgādības tiesības, ar skaitļiem 2006.gadā, secināms, ka 2007.gadā nedaudz pieaudzis neizskatīto prasības pieteikumu skaits tiesā. Tiesā 2007.gadā nebija izskatīti prasības pieteikumi par 70 personām, kas ir par 38 personām vairāk salīdzinājumā ar 2006.gadu (skat. 1.2.5. attēlu).

Ministrija, atbilstoši kompetencei uzraugot bāriņtiesu darbību, 2007.gadā pārbaudīja aprūpes tiesību atņemšanas un atjaunošanas, kā arī aizgādības tiesību atņemšanas un atjaunošanas lietas, un noskaidroja, vai bāriņtiesas pirms lēmuma pieņemšanas sākot ar 2007.gada 1.augustu ir veikušas riska novērtēšanu lietās, vai pamatoti ir pieņēmušas lēmumu par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem, vai pēc bērna šķiršanas no vecākiem bāriņtiesas sadarbībā ar pašvaldības sociālo dienestu vai sociālā darba speciālistu veikušas nepieciešamās darbības, lai veicinātu bērna atgriešanos vecāku aprūpē. Vienlaicīgi noskaidroja, vai bāriņtiesās ir lietas, kur bērna šķiršana no ģimenes bijusi atkārtota, vai izvērtēta nepieciešamība iesniegt tiesā prasības pieteikumu aizgādības tiesību atņemšanai vecākiem, ja gada laikā no aprūpes tiesību atņemšanas nav iespējams tās atjaunot. Gadījumos, kad bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu sniegt prasību tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem, vai prasības pieteikums tiesā ir iesniegts.

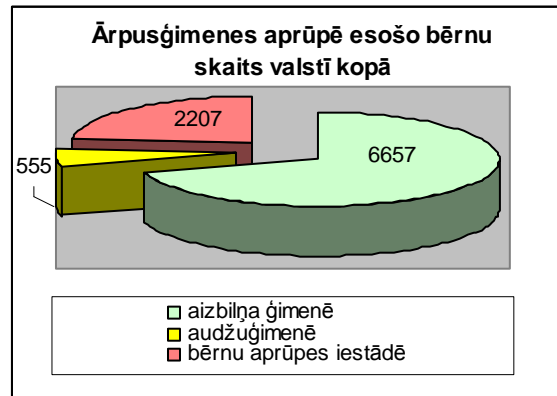
2. Pārskats par bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu ārpusģimenes aprūpi

2.1. – 2.2. Bērni, kuri līdz 2007.gada 31.decembrim atradās ārpusģimenes aprūpē

Ārpusģimenes aprūpē (aizbildnība, audžuģimene, bērnu aprūpes iestāde) 2007.gada 31.decembrī valstī kopā bija 9427 bērni (2006.gadā - 9701 bērns), tajā skaitā republikas pilsētās 3947 bērni, rajonos 5480 bērni.

No 9427 bērniem aizbildņu ģimenēs bija 6657 bērni, audžuģimenēs - 421 bērns, bērnu aprūpes iestādēs 2207 bērni (skat. 2.1.1. attēlu).

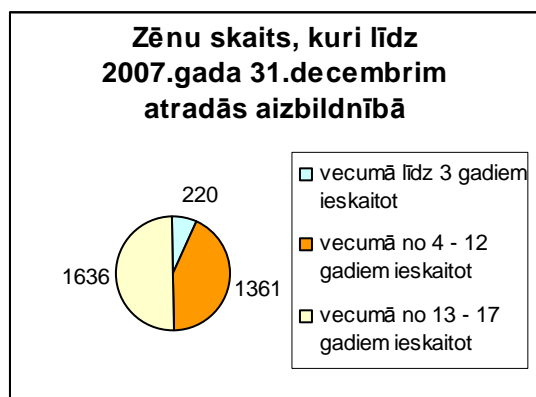
2.1. 1. attēls

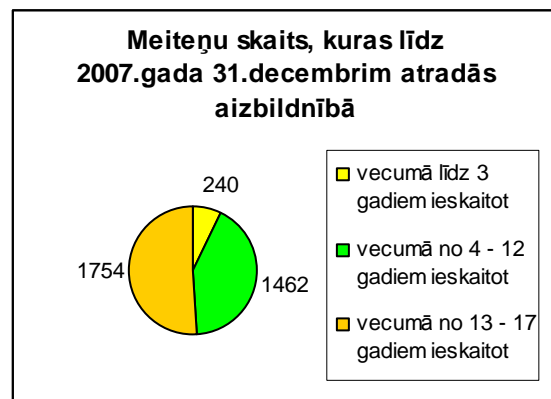
Dati liecina, ka ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu lielākā daļa ir ievietoti aprūpē aizbildņu ģimenēs - 6657 bērni, kuriem aizbildņi pārsvarā ir radnieki.

Apkopotie dati par aizbildnībā esošajiem bērniem pēc dzimuma un vecuma (skat. 2.1.2. un 2.1.3. attēlu).

2.1.2. attēls

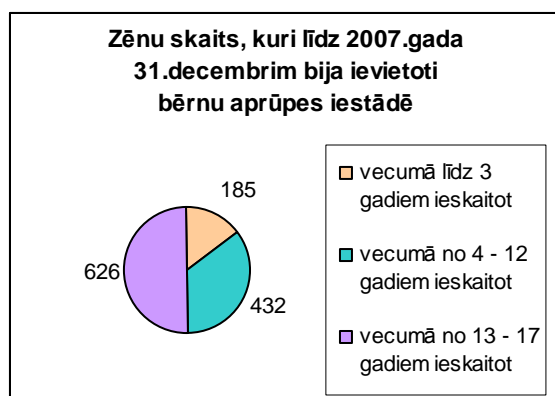
2.1.3. attēls

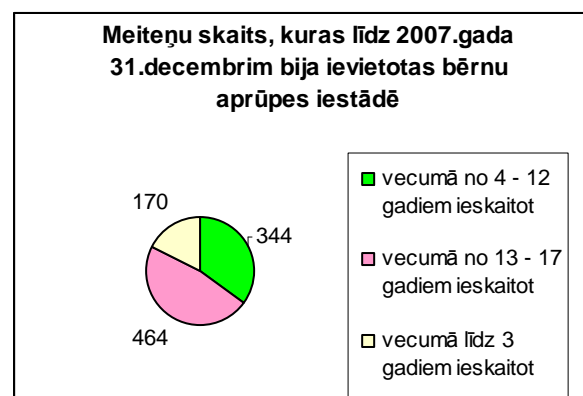
Valstī aizbildnībā ģimenē ievietoto zēnu skaits kopā ir 3217, kopējais meiteņu skaits ir 3456, kas ir par 239 meitenēm vairāk nekā zēni.

Bērnu aprūpes iestādēs kopā ir ievietoti 2207 bērni. Apkopotie dati par bērnu aprūpes iestādēs ievietotajiem bērniem pēc dzimuma un vecuma (skat. 2.1.4. un 2.1.5. attēlu).

2.1.4. attēls

2.1.5. attēls

Valstī bērnu aprūpes iestādē ievietoto zēnu skaits kopā ir 1243, kopējais meiteņu skaits ir 978, kas ir par 265 meitenēm mazāk nekā zēni.

Salīdzinoši mazāk bērnu ir ievietots audžuģimenēs. No kopējā bērnu skaita audžuģimenēs ir ievietoti 260 zēni un 295 meitenes, arī dalījumā pa gadiem vairāk bērnu audžuģimenēs ir no 4 līdz 12 gadiem ieskaitot - 318, vecumā no 13 līdz 17 gadiem ieskaitot - 123 bērni, vecumā līdz 3 gadiem ieskaitot - 114 bērni.

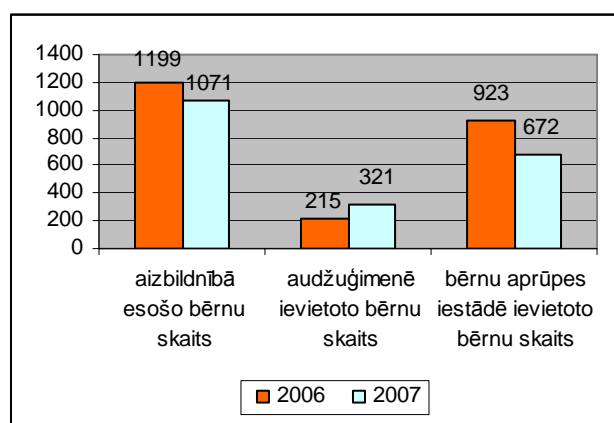
Līdz 2007.gada 31.decembrim ārpusģimenes aprūpē atradās 1981 adoptējamais bērns, no tā adopcijai nav piekrituši 792 bērni, adopcijai uz ārvalstīm nav piekrituši 648 bērni.

2.3. – 2.5. *Bērni, par kuriem 2007.gadā pieņemts lēmums par ārpusģimenes aprūpi*

Bāriņtiesas 2007.gadā lēmušas par 2064 bērnu nodošanu ārpusģimenes aprūpē, no kuriem aizbildņu ģimenēs ievietoti 1071 bērns, audžuģimenēs 321, bērnu aprūpes iestādēs 672 bērni.

Salīdzinot pārskata gadā un 2006.gadā ārpusģimenes aprūpē ievietoto bērnu skaitu secinām, ka aizbildnībā nodoto bērnu skaits valstī ir samazinājies par 1637 bērniem, bērnu aprūpes iestādēs ievietoto bērnu skaits par 251 bērnu, bet ir par 106 bērniem pieaudzis audžuģimenēs ievietoto bērnu skaits (skat. 2.3.1. attēlu).

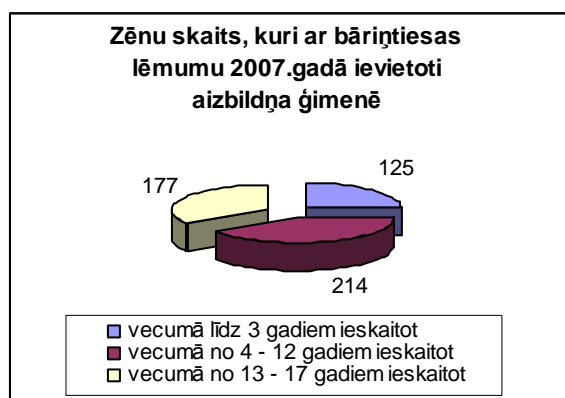
2.3.1. attēls

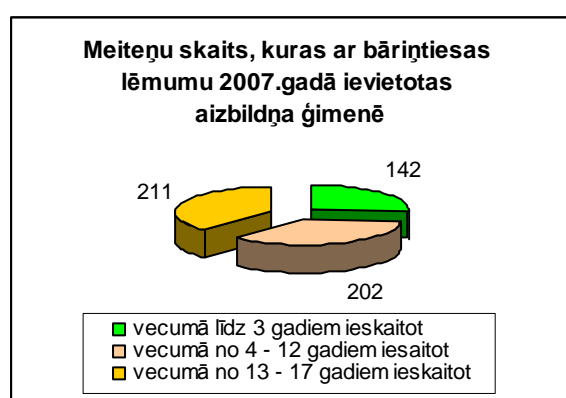
Kopējais ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits 2007.gadā samazinājies par 274 bērniem.

No aizbildņu ģimenēs 2007.gadā ievietotajiem 1071 bērna lielāks skaits bija meitenes - 555, zēni - 516. Apkopotie dati par aizbildnībā esošajiem bērniem pēc dzimuma un vecuma (skat. 2.3.2. un 2.3.3. attēlu).

2.3.2. attēls

2.3.3. attēls

Vērtējot pa vecumu grupām, vairāk aizbildņu ģimenēs ir ievietoti bērni vecumā no 4 līdz 12 gadiem ieskaitot - 416 bērni, vecumā no 13 līdz 17 gadiem ieskaitot - 328 bērni. Mazāk aizbildnībā nodoto bērnu ir vecumā līdz 3 gadiem ieskaitot - 267 bērni. Bāriņtiesas 2007.gadā, nodibinot bērnam aizbildnību, iecēlušas par aizbildņiem 917 personas.

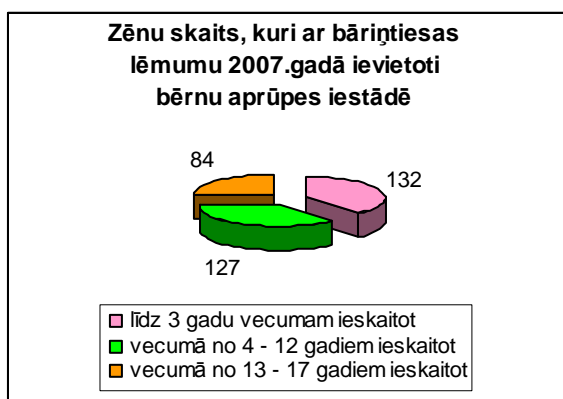
No apkopotajiem datiem secināms, ka gan aizbildņu ģimenēs, gan audžuģimenēs un arī bērnu aprūpes iestādēs ievietoto bērnu lielākā daļa ir bērni vidējā vecuma grupā no 4 līdz 12 gadiem ieskaitot. To var skaidrot ar aprūpes problēmām ģimenēs, kad bērni minētajā vecumā nonāk lielākā valsts un pašvaldību institūciju, izglītības un veselības aprūpes iestāžu redzeslokā. Dažkārt pašvaldību sociālie dienesti ilgstoši cenšas palīdzēt ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana. Pārliecinoties, ka sadarbība ar bērna vecākiem nav devusi nepieciešamo situācijas uzlabošanu ģimenē vai vecāki atsakās sadarboties ar sociālo dienestu vai sociālā darba speciālistu, sociālais dienests lūdz bāriņtiesai izvērtēt nepieciešamību lemt par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem.

Veicot aizbildnībā esošo bērnu lietu pārbaudes bāriņtiesās, ministrija noskaidroja, vai bāriņtiesa ir rūpīgi izvērtējusi aizbildņa kandidāta spējas un īpašības veikt aizbildņa pienākumus, vai bāriņtiesa ir veikusi aizbildnības pārvaldības uzraudzību un sekojusi, vai aizbildnības pārvaldība atbilst bērna interesēm, vai ir noskaidrojusi bērna viedokli aprūpes pārbaudes laikā aizbildņa ģimenē. Ja bērna vecāks (i) miruši, vai aizbildnis ir kārtojies mantojuma lietu, kā pārvalda aizbilstamā mantu.

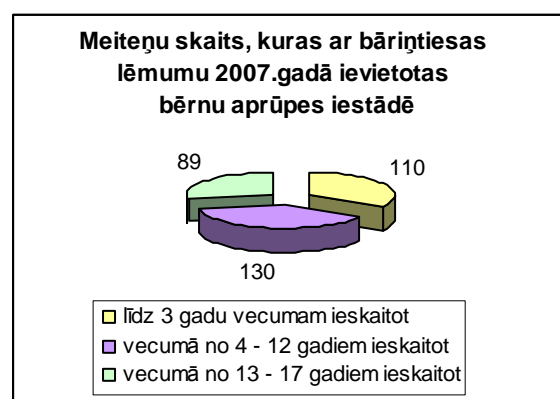
Bāriņtiesu iesniegtie dati liecina, ka 2007.gadā no aizbildņa pienākumu pildīšanas par nelikumīgu darbību vai nolaidības dēļ atceltas 93 personas, kas ir par 11 personām mazāk nekā 2006.gadā. Par 9 personām bāriņtiesa informējusi izmeklēšanas iestādes.

No bērnu aprūpes iestādēs ievietotajiem 672 bērniem 343 ir zēni, 329 meitenes. Apkopotie dati par bērnu aprūpes iestādēs ievietotajiem bērniem pēc dzimuma un vecuma (skat. 2.3.4. un 2.3.5. attēlu).

2.3.4. attēls

2.3.5. attēls

Bērnu aprūpes iestādēs pēc dzimuma ievietotie bērni skaita ziņā daudz neatšķiras. Vairāk 2007.gadā bērnu aprūpes iestādēs ievietoti zēni līdz 3 gadu vecumam ieskaitot salīdzinājumā ar tā paša vecuma meitenēm.

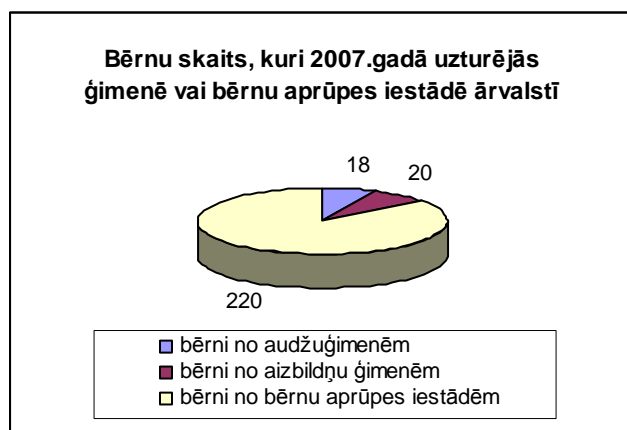
Ministrija, veicot lietu pārbaudes par bērna ievietošanu bērnu aprūpes iestādē, noskaidroja, vai bāriņtiesa, izvēloties bērnam ārpusģimenes aprūpes veidu un pieņemot lēmumu par bērna ievietošanu bērnu aprūpes iestādē, ir izvērtējusi iespēju ievietot bērnu audžuģimenē vai nodot aizbildnībā, vai attiecīgās bāriņtiesas priekšsēdētājs vai bāriņtiesas loceklis ne retāk kā reizi gadā ir pārbaudījuši aprūpes iestādē ievietoto bērnu dzīves apstākļus, noskaidrojuši viņu viedokli.

No audžuģimenēs ievietoto bērnu kopējā skaita 2007.gadā - 321, pa visām vecumu grupām audžuģimenēs vairāk tikušas ievietotas meitenes - 192, zēni - 135.

Ministrija, veicot pārbaudes bāriņtiesās, noskaidroja, vai bāriņtiesa, kas pieņēmusi lēmumu par bērna ievietošanu audžuģimenē, vai audžuģimenes dzīvesvietas bāriņtiesa, pamatojoties uz sadarbības līgumu, ne retāk kā reizi divos mēnešos pārbaudījusi bērna dzīves apstākļus un izvērtējusi audžuģimenē ievietotā bērna aprūpi un viņa tiesību ievērošanu.

Bāriņtiesas 2007.gadā pieņēmušas lēmumu par atļaujas došanu 258 ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem uz laiku uzturēties ģimenē vai bērnu aprūpes iestādē ārvalstī. No minētā bērnu skaita ģimenē vai bērnu aprūpes iestādē ārvalstī uzturējušies 18 bērni no audžuģimenēm, 20 bērni no aizbildņu ģimenēm un 220 bērni no bērnu aprūpes iestādēm (skat. 2.4.1. attēlu).

2.4.1. attēls

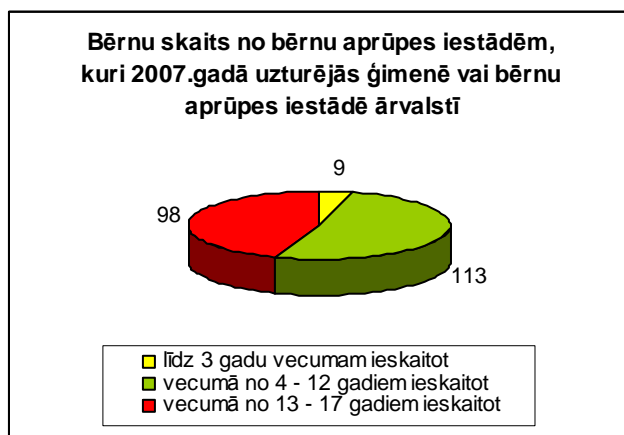

No audžuģimenēm (18 bērni) ārvalstīs ģimenēs uzturējās 7 zēni un 11 meitenes, tajā skaitā vecumā no 4 līdz 12 gadiem ieskaitot 3 zēni un 5 meitenes, vecumā no 13 gadiem līdz 17 gadiem ieskaitot 4 zēni un 5 meitenes. Vecumā līdz 3 gadiem ieskaitot ārvalstī ģimenē uzturējušies viena meitenīte.

No aizbildņu ģimenēm (20 bērni) ārvalstīs ģimenēs uzturējās 10 zēni un 10 meitenes, tajā skaitā vecumā no 4 līdz 12 gadiem ieskaitot 6 zēni un 7 meitenes, vecumā no 13 gadiem līdz 17 gadiem ieskaitot 4 zēni un 3 meitenes. Vecumā līdz 3 gadiem ieskaitot ārvalstī ģimenē nav uzturējies neviens bērns.

No bērnu aprūpes iestādēs ievietoto bērnu skaita bāriņtiesas 2007.gadā pieņēmušas lēmumu par atļaujas došanu uz laiku uzturēties ģimenē ārvalstī vai bērnu aprūpes iestādē 220 bērniem (skat. 2.4.2. attēlu).

2.4.2. attēls

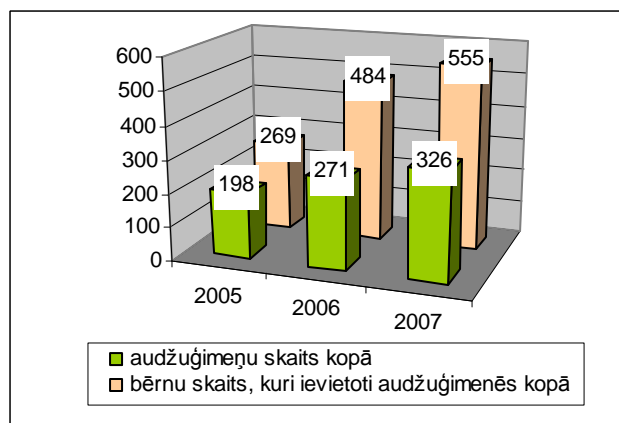
No minētā bērnu skaita ārvalstīs ģimenēs vai bērnu aprūpes iestādēs uzturējās 49 zēni un 64 meitenes vecumā no 4 līdz 12 gadiem ieskaitot, 51 zēns un 47 meitenes vecumā no 13 gadiem līdz 17 gadiem ieskaitot un 4 zēni un 5 meitenes vecumā līdz 3 gadiem ieskaitot.

3. Pārskats par audžuģimeņu lietām

Audžuģimeņu skaits 2007.gadā bija 326 ģimenes, no tām 182 audžuģimenēs bija ievietoti 555 bērni. Salīdzinājumā ar 2006.gadu audžuģimeņu skaits pieaudzis par 55 ģimenēm.

Audžuģimeņu skaits un audžuģimenēs ievietoto bērnu skaits 2005., 2006. un 2007.gadā (skat.3.1. attēlu).

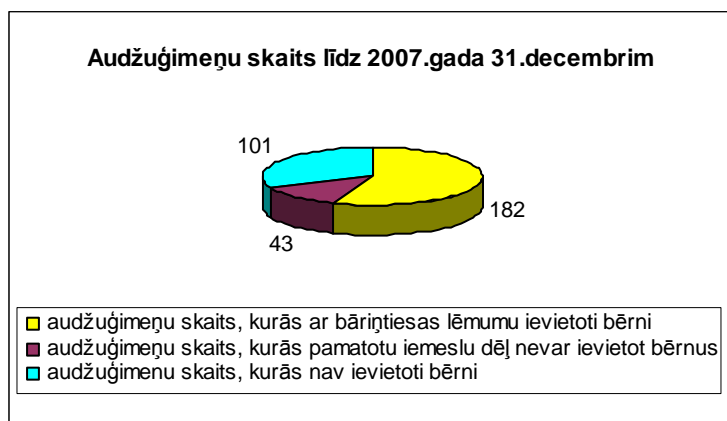
3.1. attēls

Republikas pilsētās audžuģimeņu skaits salīdzinājumā ar audžuģimeņu skaitu rajonos ir neliels: Daugavpilī - 9, Rīgā - 8, Jūrmalā - 5, Liepājā - 3, Rēzeknē - 2, Ventspilī - 1, Jelgavā audžuģimeņu nav. Vairāk audžuģimeņu un tajās ievietoto bērnu ir Tukuma rajonā - 96, Cēsu rajonā - 34, Valmieras rajonā - 18, Liepājas rajonā - 15, Alūksnes rajonā - 13, Krāslavas rajonā - 12, Madonas rajonā - 11.

No apkopotajiem datiem secināms, ka 101 audžuģimenē bērni nav ievietoti un no minētā skaita pamatotu iemeslu dēļ 43 audžuģimenes nevar uzņemt bērnus, par ko rakstiski ir informējušas bāriņtiesu (skat. 3.2. attēlu).

3.2. attēls

2007.gadā ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts audzūgimenes statuss 81 ģimenei, bet lemts par audzūgimenes statusa atņemšanu 18 audzūgimenēm.

Ministrija audzūgimeņu lietām pievērš pastiprinātu uzmanību. Veicot pārbaudes audzūgimeņu lietās tika noskaidrots, vai lietām par audzūgimenes statusa piešķiršanu ir pievienots attiecīgs lēmums, vai bāriņtiesa, kas pieņēmusi lēmumu par audzūgimenes statusa piešķiršanu, ne retāk kā reizi gadā ir izvērtējusi ģimenes locekļu savstarpējās attiecības, spējas pienācīgi aprūpēt bērnu un pārbaudījusi audzūgimenes dzīves apstākļus, lai pārliecinātos, vai tie nav mainījušies, liedzot iespēju turpmāk veikt audzūgimenes pienākumus.

4. Pārskats par adopcijas lietām

4.1. Personu skaits, kuras 2007.gadā ar bāriņtiesas lēmumu atzītas par adoptētājiem.

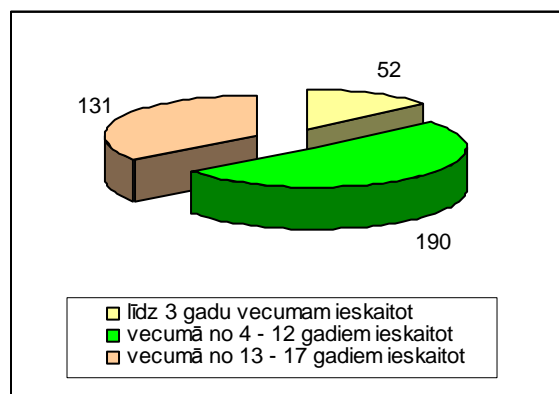
Bāriņtiesas 2007.gadā pieņēmušas 315 lēmumus, ar kuriem persona atzīta par adoptētāju, kas ir par 32 personām vairāk nekā 2006.gadā (283 personas). Apkopotie dati liecina, ka 91 gadījumā persona adoptējusi otra laulātā bērnu, 33 gadījumos persona adoptējusi viņu aizbildnībā bijušo bērnu, bet pārējos gadījumos bērni adoptēti no audzūgimenes un bērnu aprūpes iestādes.

4.2. Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa 2007.gadā pieņēmusi vai atcēlusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm.

Pārskata gadā bāriņtiesas par 372 bērniem pieņēmušas lēmumus par bērna adopciju uz ārvalstīm. No minētā skaita 42 bērni bija ievietoti audzūgimenēs, 330 bērni bija ievietoti bērnu aprūpes iestādēs.

No audzūgimenēs ievietotajiem 42 bērniem, par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm, 23 bija zēni, 19 meitenes. No bērnu aprūpes iestādēs ievietotajiem 330 bērniem, par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm, 179 bija zēni, 152 bija meitenes. Apkopotie dati par bērniem, par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par bērna adopciju uz ārvalstīm no audzūgimenēm un no bērnu aprūpes iestādēm, pa vecuma grupām (skat. 4.2.1. attēlu).

4.2.1. attēls

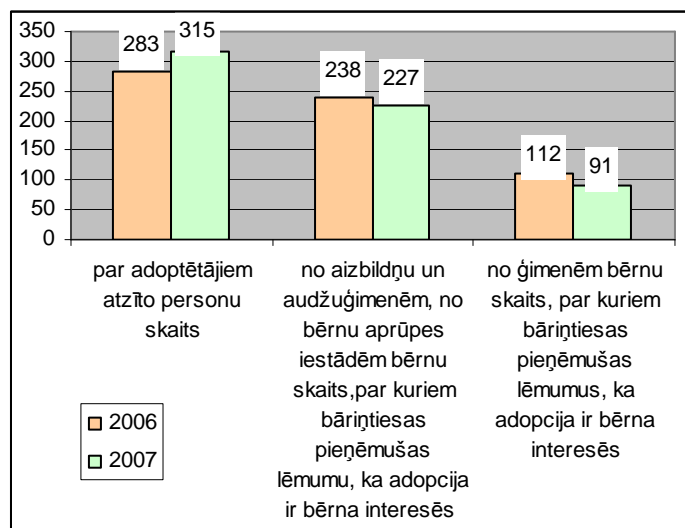
2007.gadā bāriņtiesas (Ventspils pilsētas un 2 bāriņtiesas no Jēkabpils rajona un Rēzeknes rajona) atcēlušas lēmumu par 3 bērnu adopciju uz ārvalstīm.

4.3. Bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa 2007.gadā pieņēmusi lēmumu par to, ka adopcija ir bērna interesēs.

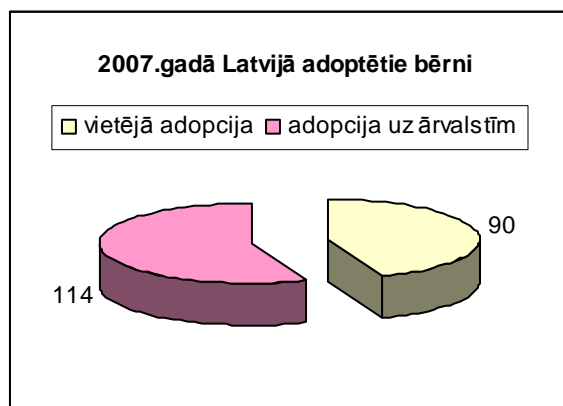
Bāriņtiesas pārskata gadā par 227 bērniem pieņēmušas lēmumu, ka adopcija ir bērna interesēs, tajā skaitā par 36 audžuģimenē ievietotiem bērniem, par 32 aizbildnībā esošiem bērniem un par 159 bērnu aprūpes iestādē ievietotiem bērniem, kas kopā ir par 11 bērniem mazāk nekā 2006.gadā. Ir samazinājies arī to bērnu skaits, par kuriem ir pieņemts lēmums, ka adopcija ir bērna interesēs, kas adoptēti ģimenē (otra laulātā bērna adopcija) Skat. 4.3.1. attēlu.

Saskaņā ar ministrijas rīcībā esošo informāciju 2007.gadā no ārpusģimenes aprūpes (aprūpes un audzināšanas iestādēm, aizbildnības un audžuģimenēm) tika adoptēti kopā 204 bērni - Latvijā adoptēti 90 bērni (no tiem 46 adoptēti no aprūpes iestādēm, 35 - no aizbildnības, 9 - no audžuģimenēm), savukārt uz ārvalstīm adoptēti 114 bērni (94 - no aprūpes iestādēm, 20 - no audžuģimenēm). Kopumā adoptēto bērnu skaits 2007.gadā, salīdzinot ar 2006.gadu, ir samazinājies par 31 bērnu, jo samazinājies uz ārvalstīm adoptēto bērnu skaits (2006.gadā uz ārvalstīm adoptēja 147 bērnus). Latvijā adoptēto bērnu skaits ir par 2 bērniem vairāk nekā 2006.gadā (Skat. 4.3.2. un 4.33. attēlu).

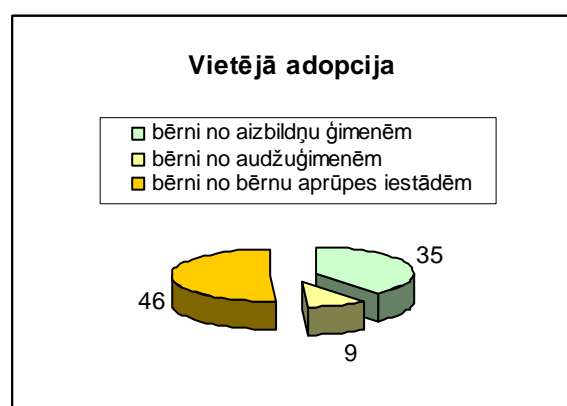
4.3.1 attēls

4.3.2. attēls

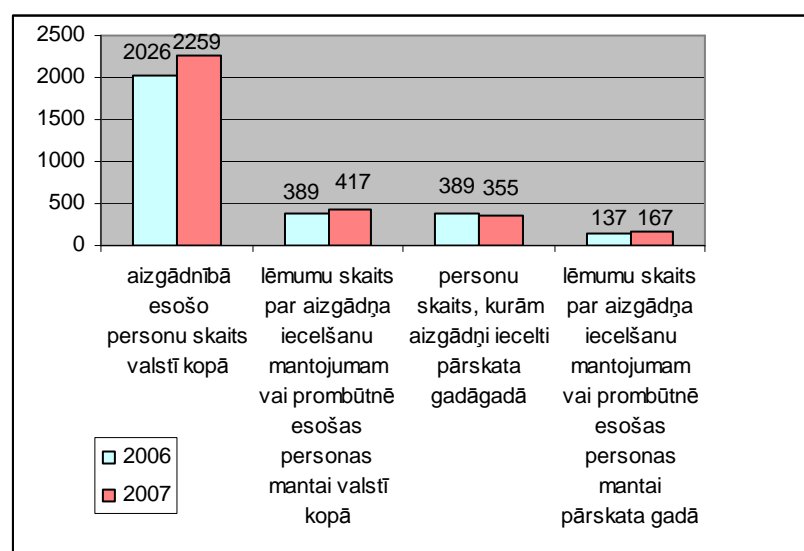
4.3.3. attēls

4. Pārskats par aizgādības lietām

Aizgādība līdz 2007.gada 31.decembrim valstī kopā bija nodibināta 2259 personām. Kopējais aizgādībā esošo personu skaits pieaudzis par 233 personām.

5.1. attēls

Pārskata gadā aizgādņi ar bāriņtiesas lēmumu iecelti 355 personām, kas ir par 34 personām mazāk nekā 2006.gadā. Savukārt lēmumu skaits par personu iecelšanu par aizgādņi mantojumam vai prombūtnē esošas personas mantai – 167, kas ir par 30 lēmumiem vairāk nekā 2006.gadā. 2007.gadā 59 aizgādņi ar bāriņtiesas lēmumu atcelti no pienākumu pildīšanas nolaidīgas rīcības vai citu iemeslu dēļ.

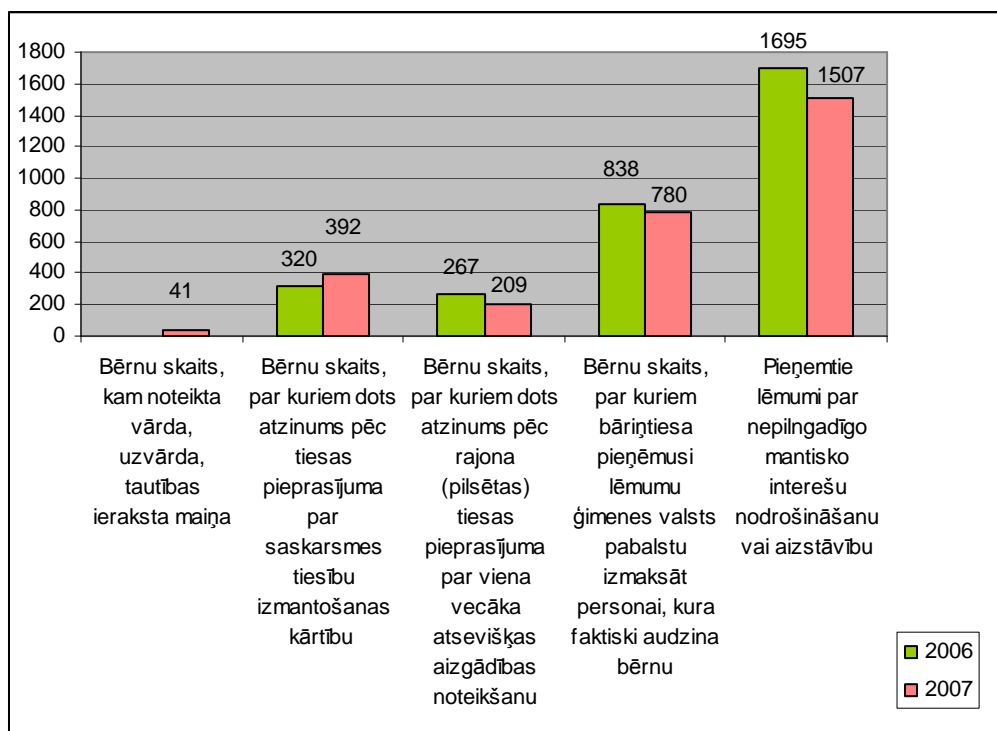
6. Pārskats par citām bāriņtiesā izskatītajām lietām un pieņemtajiem lēmumiem 2007.gadā

Bāriņtiesu pārskatā par darbu 2007.gadā no jauna iekļauta informācija par bērnu skaitu, kam noteikta vārda, uzvārda, tautības ieraksta maiņa, kā arī informācija par bāriņtiesas priekšsēdētāja vienpersoniski pieņemto lēmumu

skaitu par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem, par bērna izņemšanu no aizbildņa un audžuģimenes aprūpes.

No bāriņtiesu pārskatu apkopojuma konstatēts, ka otro gadu vērojama citu izskatīto lietu skaita samazināšanās darbības virzienos, kas iekļauti valsts statistikas pārskatā, ko var skaidrot ar bāriņtiesu profesionālo izaugsmi un prasmīgu normatīvo aktu pielietošanu jautājumu risināšanā. Skaita pieaugums konstatēts par bērniem, par kuriem dots atzinums pēc tiesas pieprasījuma par saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību par 125 bērniem vairāk nekā 2006.gadā (skat.6.1.1. attēlu).

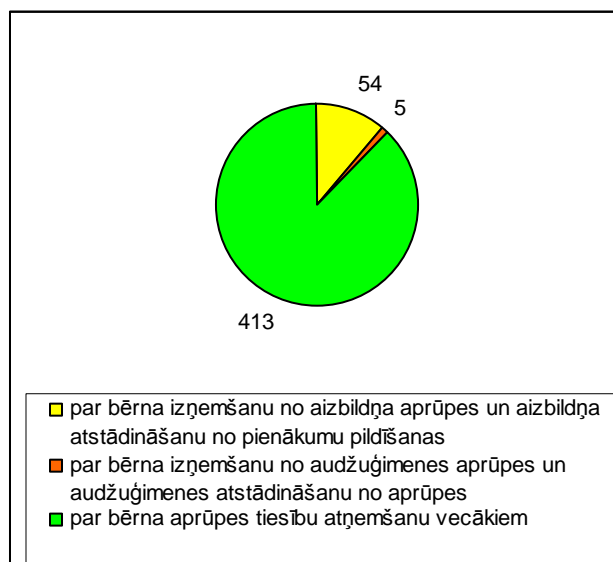
6.1.1. attēls

2007.gadā salīdzinājumā ar 2006.gadu par 58 samazinājies bērnu skaits, par kuriem dots atzinums pēc rajona (pilsētas) tiesas pieprasījuma par viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanu, arī par 58 samazinājies to bērnu skaits, par kuriem bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu ģimenes valsts pabalstu izmaksāt personai, kura faktiski audzina bērnu. Par 188 samazinājies lēmumu skaits par nepilngadīgo mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību (kopējais skaits – 1507).

Pārskata gadā bāriņtiesu priekšsēdētāji, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, ir vienpersoniski pieņēmuši 467 lēmumus par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem, par bērna izņemšanu no aizbildņa un audžuģimenes aprūpes, tādējādi nekavējoties nogādājot bērnu drošos apstākļos (skat. 6.1.2. attēlu).

6.1.2. attēls

Apkopotie bāriņtiesu pārskati par darbu ļauj secināt, ka bāriņtiesas 2007.gadā pieņēmušas 4855 lēmumus, kas ir par 2063 lēmumiem vairāk nekā 2006.gadā, pa darbības virzieniem citās lietās, kas šajā analīzē nav aplūkotas.

6. Ziņas par bāriņtiesu lēmumu pārsūdzēšanu 2007. un 2006.gadā

Bāriņtiesu lēmumi, kas pārsūdzēti Administratīvajā rajona tiesā	2006.gadā			2007.gadā		
	kopā	atstāti spēkā	atcelti	kopā	atstāti spēkā	atcelti
no tiem:						
•lēmumi par bērna aprūpes tiesību atņemšanu	26	21	5	16	15	1
•lēmumi par aizbildņa iecelšanu	2	1	1	3	1	2
•lēmumi par aizbildņa atcelšanu	6	4	2	4	3	1
•lēmumi par bērna mantas pārvaldīšanu	4	3	1	5	5	0
•lēmumi citos jautājumos	21	19	2	13	8	5

Atskaites gadā bāriņtiesu un pagasttiesu lēmumu skaits, kas pārsūdzēti Administratīvajā rajona tiesā (turpmāk tekstā - tiesa) - 41 lēmums salīdzinājumā ar 2006.gadu - 59 lēmumi, ir samazinājies par 18 gadījumiem. Tas ir labs rādītājs, ja ņem vērā, ka 2006.gadā salīdzinājumā ar 2005.gadu pārsūdzēto lēmumu skaits bija pieaudzis par 22 gadījumiem.

Bērnu aprūpes tiesību atņemšanas gadījumos 2007.gadā tiesa ir atcēlusi 1 lēmumu, atstājot spēkā kā pamatotus 15 lēmumus. Par aizbildņa iecelšanu pārsūdzēti 3 lēmumi, no kuriem 1 lēmums atstāts spēkā un 2 lēmumi ir atcelti. Savukārt no 4 lēmumiem par aizbildņa atcelšanu no pienākumu pildīšanas spēkā atstāti 3 lēmumi, atcelts 1 lēmums. No 5 lēmumiem par bērna mantas

pārvaldīšanu atstāti spēkā visi 5 lēmumi. No 13 lēmumiem, kas pieņemti citos jautājumos, atstāti spēkā 8 lēmumi un atcelti 5 lēmumi.

No 2007.gadā Administratīvajā rajona tiesā pārsūdzētā 41 bāriņtiesas lēmuma spēkā atstāti 32 lēmumi, atcelti 9 lēmumi. Pārsūdzēto lēmumu samazināšanās pārskata gadā salīdzinājumā ar 2006.gadu, kā arī nelielais atcelto lēmumu skaits, kas ir 22% no kopējā pārsūdzēto lēmumu skaita, liecina par bāriņtiesu profesionalitātes izaugsmi.

Secinājumi par bāriņtiesu darbu 2007.gadā

1. Saskaņā ar Bāriņtiesu likumā noteikto sākot ar 2007.gada 1.janvāri bāriņtiesas pārskata gadā informējušas pašvaldības sociālo dienestu vai sociālā darba speciālistu un lūgušas uzsākt psihosociālo darbu ar 3174 ģimenēm, kurās nebija pietiekami nodrošināta 6667 bērnu attīstība un audzināšana.
2. Bērna aprūpes tiesības atjaunotas 706 bērnu 506 vecākam, kas ir par 285 vecākiem mazāk nekā 2006.gadā.
3. Aizgādības tiesības ar rajona (pilsētas) tiesas spriedumu atjaunotas 21 bērna 14 vecākiem (2006.gadā - 4 vecākiem par 3 bērniem).
4. Bērna aprūpes tiesības atņemtas 1652 bērnu 1372 vecākiem, kas ir par 714 vecākiem un 253 bērniem mazāk nekā 2006.gadā.
5. Ar tiesas spriedumu 910 vecākiem atņemtas aizgādības tiesības par 980 bērniem, kas ir par 714 vecākiem un 682 bērniem mazāk nekā 2006.gadā.
6. Aprūpes tiesību atjaunošanas un atņemšanas, kā arī aizgādības tiesību atņemšanas gadījumu samazināšanos daļēji var skaidrot ar to, ka bāriņtiesas ir izvērtējušas gadījumus un pieņēmušas attiecīgus lēmumus lietās, kuras nebija savlaicīgi pārskatītas atbilstoši normatīvo aktu prasībām iepriekšējos gados. Skaita samazināšanos iespējams ietekmējuši arī grozījumi Civillikuma 203.panta trešajā daļā, kur noteikts, ja gada laikā (līdz 2006.gada 22.jūnijam - sešu mēnešu laikā) no aprūpes tiesību atņemšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par nepieciešamību atņemt vecākiem aizgādības tiesības, gan tādēļ, ka bāriņtiesas ar 2007.gada 1.augustu, atņemot un atjaunojot vecākiem bērna aprūpes tiesības, uzsākušas darbu pie riska novērtēšanas.
7. Ārpusģimenes aprūpē (aizbildnība, audžuģimene, bērnu aprūpes iestāde) 2007.gada 31.decembrī valstī kopā bija 9427 bērni, 2006.gadā - 9701 bērns. Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits 2007.gadā salīdzinājumā ar 2006.gadu ir samazinājies par 274 bērniem.
8. No analīzes par ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem pēc dzimuma varam secināt, ka aizbildņu un audžuģimeņu aprūpē vairāk ir meitenes nekā zēni, savukārt bērnu aprūpes iestādēs vairāk ievietoti zēni nekā meitenes. Savukārt lielākais bērnu skaitu ārpusģimenes aprūpē ir bērni vecumā no 4 līdz 12 gadiem ieskaitot, otra lielākā grupa ir bērni vecumā no 13 līdz 17 gadiem ieskaitot, salīdzinoši mazāk ir bērnu vecumā līdz 3 gadiem ieskaitot.
9. Katru gadu samazinās aizbildnībā esošo bērnu skaits valstī kopā - 6657, kas ir par 1637 bērniem mazāk nekā 2006.gadā. Nodibināta 2007.gadā aizbildnība un iecelts aizbildnis 1071 bērnam, kas ir par 128 bērniem mazāk

nekā 2006.gadā. Aizbildnībā esošo bērnu skaita samazināšanās skaidrojama arī ar aizbilstamo pilngadības sasniegšanu.

10. Katru gadu pieaug audžuģimenēs ievietoto bērnu skaits. Valstī kopā 2007.gadā audžuģimenēs bija ievietoti 555 bērni. Audžuģimeņu skaits 2007.gadā bija 326 ģimenes.
11. Bērnu aprūpes iestādēs 2007.gada 31.decembrī valstī kopā bija ievietoti 2207 bērni.
12. Bāriņtiesas 2007.gadā no ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaita lēmušas par atļaujas došanu 258 bērniem uz laiku uzturēties ģimenē vai bērnu aprūpes iestādē ārvalstī. No minētā bērnu skaita ģimenē vai bērnu aprūpes iestādē ārvalstī uzturējušies 18 bērni no audžuģimenēm, 20 bērni no aizbildņu ģimenēm un 220 bērni no bērnu aprūpes iestādēm.
13. Atskaites gadā pieaudzis par adoptētājiem atzīto personu skaits - 315, kas ir par 32 personām vairāk nekā 2006.gadā. Bērnu skaits no ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem, par kuriem bāriņtiesas pieņēmušas lēmumu, ka adopcija ir bērna interesēs, ir 227. Bāriņtiesas 91 gadījumā pieņēmušas lēmumu, ka adopcija ir bērna interesēs, ja persona vēlējusies adoptēt otra laulātā bērnu.
14. Katru gadu pieaug aizgādībā esošo personu skaits. 2007.gadā valstī kopā bija 2259 personas, kas ir par 233 personām vairāk nekā 2006.gadā.
15. Citu bāriņtiesās izskatīto lietu un pieņemto lēmumu, kas iekļauti valsts statistikas pārskatā, skaits salīdzinot ar iepriekšējo - 2006.gadu, samazinājies. Pieaudzis lēmumu skaits par bērniem, par kuriem dots atzinums pēc tiesas pieprasījuma par saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību. Bāriņtiesas pieņēmušas lēmumu 392 bērnu interesēs, kas ir par 72 bērniem vairāk nekā 2006.gadā.
16. Bāriņtiesu priekšsēdētāji 2007.gadā vienpersoniski ir pieņēmuši 467 lēmumus par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem, par bērna izņemšanu no aizbildņa un audžuģimenes aprūpes.
17. Bāriņtiesu lēmumi, kuri 2007.gadā pārsūdzēti Administratīvajā rajona tiesā, ir 41 lēmums (2006.gadā - 59 lēmumi), no kuriem atstāti spēkā 32 lēmumi (2006.gadā - 48 lēmumi), atcelti 9 lēmumi (2006.gadā - 11 lēmumi).